СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 40. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 2-го березня 1943. No. 40. Jersey City, N. J., Tuesday, March 2, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗ. РУЗВЕЛТ ПРОГОЛОШУЄ „БЕРЕЗЕНЬ—МІСЯЦЕМ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА"

ВАШИНГТОН. — Не могучи через слабість говорити через радіо, президент Рузвелт передав свою проклямацію в справі збіркової кампанії в користь Американського Червоного Хреста Норманови Г. Дейвисови, голові цей обганізації, а він її перечитав. Ось тою проклямацією президент назначив „Березень — місяцем Червоного Хреста". Президент Рузвелт пригадав на самім вступі, що будучи в Африці на фронті він сам мав нагоду наочно переконатись, що всюди, де є американський вояк, там є теж з ним і Червоний Хрест, що завжди і всюди простягає йому помічну руку. Кожний з вас, казав президент, що має на фронті чи в армії приятеля чи кревного, відразу зрозуміє, що значить допомогти такій благородній інституції, якою є Червоний Хрест.

В подібний спосіб виразився теж і ґен. Двайт Д. Айзенговер, що говорив з африканського фронту. Він казав, що Червоний Хрест дає воякови те, чого він офіційно не може дістати, а що дуже причиняється до піднесення його моралі. Адмірал Честер В. Німіц, що є командантом американської фльоти на Пацифіку, підкреслив ту ратункову акцію, яку сповняє Червоний Хрест своєю збіркою крови. Адмірал пригадав, що та кров вратувала сотням воякам життя в одному тільки Перл Гарбор пропамятного 7. грудня, коли то японці підступно напали на цю американську морську базу.

ВИЛКІ ПРО „НАЙКРАЩИЙ ВИРАЗ АМЕРИКАНСЬКОЇ СВОБОДИ".

СЕЙНТ ЛУЇС.—Отвираючи річну кампанію в користь А. Ч. Хреста, Вендел Вилкі, заявив, що якщоб ми втратили нагоду підпирати своїми жертвами таку інституцію як Американський Червоний Хрест, то „ми булиб на шляху до тоталіризму". А якщоб наші шпиталі, ріжні наукові заведення, каледжі й наш Червоний Хрест перейшли в руки, під заряд та на утримання урядових установ, тоді „ми втратилиб один з найкращих і найблагородніших виразів американської свободи". Ми мусимо перемогти Гітлєра зброєю, казав Вилкі, але ми ніколи не можемо допустити до того, щоби в той самий час, коли ми його переможемо, могли його принципи загніздитись у нашому життю. Бо тоді, казав Вилкі, ми мало скористалиб, колиб ми виграли війну, а втратили нашу душу, а цілком певно „американська свобода і гуманітарність — це наша душа".

ДОПОМОГА ТИМ, ЩО ПОТЕРПІЛИ ВІД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕЩАСТЬ.

НЮ ЙОРК. — Звичайно маємо тепер перед очима війну і вояків. Тому, коли думаємо про акцію Червоного Хреста, думаємо про те, як він помагає воякам. Та при тому не треба забувати за інші цілі і потреби Червоного Хреста: Наприклад: в минулому році прийшлось А. Ч. Хрестови більше видати на допомогу тим, що потерпіли від елементарних нещасть, ніж в будь якому іншому від 1881 року, себто від початку свого існовання. На ту ціль А. Ч. Хрест видав понад $1,500,000, помагаючи 130,000 особам.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ПРО БУТЛЕҐЕРІВ І „ЧОРНУ БІРЖУ".

НЮ ЙОРК. — „Чорна біржа" в Ню Йорку стала справжньою загрозою для міста, особливо коли іде про торгівлю мясом. Вона є причиною, що справа прохарчування мешканців міста стала „дуже серіозною", бо відчувається брак многих споживчих артикулів, а також ціни піднеслись нагло до небувалих висот. Про те говорив через радіо мейор Ля Ґвардія, приписуючи таке положення несовісним спекулянтам, що хочуть доробляти маєтків, спекулюючи на тому, що є брак товарів. „Бутлеґер з часів прогибіції був чесним безнеменом в порівнанню з тими, що спекулюють на чорній біржі", казав Ля Ґвардія.

ПОМЕР ВАСІЛАКОС, ПРЕДСТАВНИК „ПРОСТИХ ЛЮДЕЙ".

ВАШИНГТОН. — Не стало звичайного торгівця оріхами, що довгий час був свого рода „національною фігурою". Це грек Стів Васілякос, що мав свій „стенд" біля Білого Дому, звідки нераз хотіли його випхати, але це нікому не вдавалось, бо Стів мав поперття „в самому Білому Домі". І так, президенти приходили і відходили, як і інші визначні американські особистости, а Васілакос стояв на своїм місці — від Теодора Рузвелта аж до Френклина Д. Рузвелта. Усіх він їх знав, як і мав розмову з Юрієм II., королем рідної Греції. Американські греки оголосили його минулого грудня на „Грецьким Дні", коли то продавали державні бонди,, „репрезентантом простих людей". Ця почесть мала тривати цілий рік. Та в тому році, як бачимо Васілакос саме помер на удар серця, маючи 58 років. Газетярі особливо любили з ним розмовляти, бажаючи дістати відповіди на ріжні справи. Але Васілакос, хоч був невчений, але з роду грек, то й вмів завжди відповідати дуже дипльоматично.

Сенатор Ґрін Попирає Плян Адміністрації про Збільшення Армії

ВАШИНГТОН. — Бувший президент Гувер, знову став головною фіґурою в спорі за те, чи треба збільшити американську армію, як цього домагається адміністрація, що хоче мати з кінцем цього року армію з 8,208,000 вояків. А що б. президент Гувер висказався проти такого побільшення, то сенатор Ґрін виготовив довгу заяву, якою хоче доказати, що Гувер уже раз зробив фатальну помилку у подібній справі в часі минулої світої війни. Якби Америка була пішла за його порадою, каже Ґрін, то булаб минулу війну цілком певно програла. Бо на висліді війни, доказує Ґрін, заважили саме тих 2,084,000 американських вояків, що були в листопаді 1918 року в Франції, а яких не булоб можна тоді мати, колиб Америка була слухала містера Гувера.

А. Ф. П. ПРОТИ ЗБІЛЬШЕННЯ АРМІЇ, БО ЦЕ ПІДКОПУЄ ПРОДУКЦІЮ

ВАШИНГТОН. — Вилйем Ґрін, президент Американської Федерації Праці, заявився проти пляну департаметну війни, щоби збільшити армію в 1943 році до числа 8,200,000 вояків. Ґрін каже, що таке побільшення армії „зменшить продукцію", а це знову відібється „фатально" на веденню війни. Ґрін каже, що треба задержати „рівновагу" між продукцією, війною і мораллю. Ми мусимо, казав Ґрін, звертати увагу на те, що нам треба перевозити через океани величезну масу війська і воєнних матеріялів. А наше завдання, казав далі Ґрін, є інше від завдань Анґлії й Росії, бо ми мусимо бути „арсеналом демократії", значить, не тільки воювати, але продукувати. Нам треба слати не тільки військо, але міліони тон воєнної зброї, якої потрібно Аліянтам.

ЗАРАДА БРАКОВИ ЛЮДСЬКОЇ СИЛИ НА ФАРМАХ І В ПРОМИСЛІ

НЮ ЙОРК. — Гідберт Г. Монтеґ, президент Нюйорської Торговельної Палати, оголосив програму, як знайти робучі сили, що їх потребує фармерство та промисл. Каже, щоб перестати „виголошувати пламенні промови", а більше радитись промислу, що треба в такому випадку робити. І подає шість точок заради. Не радить брати до армії сили, що потрібні в фармерстві й воєнній промисловости. Дораджує відпустити тих, що їх забрали до армії з фарм і воєнного промислу. Каже, щоб спроваджувати хлопців, що не є у військовім віці, як і дівчат, на фарми, як теж скавтів, хлопців і дівчат, та інші орґанізації молоді. А далі втягати до праці жінок у більшому числі, старших людей, що їх повідправляли задля староґо віку, чи таких, що були фізично нездатні, а тепер моглиб придатись при лекших роботах.

Британія Вмішується в Польсько-Советський Спір

ЛОНДОН. — Різниці між Москвою й польським урядом на вигнанні дійшли до таких розмірів, що британський уряд бачиться примушеним вмішатися в спір в інтересі єдности Обєднаних Держав. Уряд припоручив свому представникові в Москві запропонувати плебісцит на спірних територіях.

Ґазети не заповідають успіху цьому плянові; сподіваються, що советський уряд на цю пропозицію не згодиться, покликуючися на плебісцит, переведений ним у цій самій справі в листопаді 1939 року.

ЧЕХИ ДЕРЖАТЬСЯ ОСТОРОНЬ ВІД ПОЛЯКІВ

ЛОНДОН. — Заходи за створення федерації Польщі й Чехословаччини станули на мертвій точці, передовсім внаслідок неохоти чесько-словацького уряду на вигнанні робити щонебудь таке, що могло би не подобатися Москві.

НІМЦІ МОБІЛІЗУЮТЬ ПРИБАЛТІЙСЬКІ НАРОДИ

СТОКГОЛЬМ. — Комісар Райху для „Остлянду" видав приказ до всего мужеського населення Естонії, Литви й Латвії зголоситися до військової служби. Мають вони до вибору: або служити в своїх власних леґіонах під командою своїх офіцирів або служити в німецькому війську як вояки, шофери або офіцирські послугачі.

БОМБОВИЙ ЗАМАХ У ДАНІЇ

СТОКГОЛЬМ. — Контрольоване нацистами радіо в Данії подало вістку, що в четвер кинули якісь невислідженi люди бомбу, котра ранила чотири жінки з німецьких окупаційних військ. Окупанти оголосили нагороду в сумі 10,000 корон за інформації про виновників замаху.

ДОБРЕ СПРАВИЛИСЯ.—Літак „Тайдвотер Тилі" затопив один підводний човен Оси. Ґенерал Ларсон (наліво) ґратулює капітанові Джанові Шо справної роботи.

БРИТІЙЦІ ВІДБИВАЮТЬ НІМЕЦЬКІ АТАКИ В ПІВНІЧНІМ ТУНІСІ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Як видно з німецьких воєнних операцій в північній Африці, німці бачилися примушеними відступати в центральній частині, але попробували повести офензиву в північнім Тунісі. Тут вони вдарили здовж дороги від Матеру до Табарки та на Меджез-ель-Баб. Британські війська одначе проломали цю офензиву й заставили німців відступати в цьому секторі.

Німецька офензива в північнім Тунісі є виявом розпучливого стану армії маршала Ромела, на котру натискають немилосердно аліянтські війська зо заходу й полудня.

БРИТІЙСЬКІ РЕЙДИ ПО РАЙХУ И ОКУПОВАНИХ КРАЯХ.

ЛОНДОН. — Британські бомбовики майже через чотири дні без перестанку робили рейди по Німеччині й окупованих нею краях.

Ці рейди почалися в минулу середу рейдом на Вільгельмсгафен. Атаковано передовсім великі німецькі корабельні бази. Американські літаки бомбардували важко Кельн у Німеччині та Брест, у Франбардували важко Кельн у Німеччині та Брест у Франгенгельо, в Голяндії, та в Лієж, у Бельгії. Ціллю рейдів у Голяндії були фабрики амуниції.

Місяць лютий був щодо рейдів рекордовим.

ҐАЗЕТЯР ПРОПАВ ПІДЧАС РЕЙДУ.

У рейді на Вільгельмсгафен дозволено взяти участь ґазетярам. Коли рейдові літаки вернулися до Анґлії, показалося, що підчас рейду пропав Роберт П. Пост, член ґазетярськобо бюра „Ню Йорк Таймсу" в Лондоні. Припускають, що він був між тими, що зіскочили з літака скоропадами.

Червоний Хрест негайно наладнав роспити в Німеччині, чи Пост лишився в живих.

ЗАХОДИ КОЛО ОБЄДНАННЯ ЮГОСЛАВСЬКИХ ҐРУП.

ЛОНДОН. — Між відділами ґенерала Міхайловіча й партизанами в Югославії наладнано переговори за обєднання цих двох ґруп у одну силу для боротьби проти держав осі. Переговори почалися за ініціятивою ґенерала Міхайловіча, котрий попросив у партизанів допомоги. На першу стрічу прибули ґрупи, оперуючі в шістьох околицях.

ҐЕРІНҐ ВІДГРОЖУЄТЬСЯ.

БЕРН. — Маршал Герман Ґерінґ, начальний командант повітряних сил Німеччини, заявив у своїм приказі дня, виданому зприводу дня повітряної зброї, що „в відповідну годину ми (німці) вдаримо з новою силою й знищимо ворога всюди, де його стрінемо".

НІМЦІ ДЕЗЕРТИРУЮТЬ З НОРВЕҐІЇ.

СТОКГОЛЬМ. — З Ослься, столиці Норвеґії, доносять, що німецьким командантам прийшлося осадити в концентраційному таборі цілу компанію німецьких вояків, що плянували дезертирувати до Швеції.

Кажуть, що в таборі сидить уже тепер за дезерцію й несубординацію 2,000 німецьких офіцирів і вояків. Ці донесення вказують на різке погіршення дисципліни в німецькому війську.

МАСОВІ АРЕШТИ В БОЛҐАРІЇ.

ЛОНДОН. — Німецьке радіо подало вістку, що болґарська поліція перевела в Софії масові арешти осіб та вислала їх до 4 концентраційних таборів.

Німецьке радіо називає жертви арештів „комуністами й жидами". Концентраційні табори були збудовані для жидів. Говорило радіо, що болгарський уряд уважає жидів з усіх частин Болгарії небезпечними людьми, які поширяють різні чутки. Мовляв, найгірших з них вишлеться до Польщі, де вони будуть осаджені в ґетах.

НІМЦІ СИСТЕМАТИЧНО НИЩИЛИ КУЛЬТУРНІ ВСТАНОВИ В ХАРКОВІ.

ХАРКІВ. — Кореспондент американської повинкарської аґенції „Юнайтид Прес" зібрав цілу низку фактів навмисного нищення німецькою окупаційною владою шкільних установ у Харкові. Визначних учених німці вилоблювали й вивішували. Вони старалися звести населення до стану безпросвіття. Відкрили одначе школу для вишколу дітей у шпиґунстві на свою користь.

Для застрашення населення німці влаштували масове вішання визначних громадян з бальконів домів. В означений час викрикувано злочини, які кожний засудженець нібито доконав, і потім стручувано його, причепленого шнуром до балькону. Через кілька днів потім люди висіли здовж вулиць, довгих на дві милі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Therее months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Перша Проба Атлянтійського Чартеру

Від довшого вже часу йдуть уперті вісти, що наближається перший мир світової війни, сепаратний мир між Фінляндією й Росією. Кожна наступна вістка з Фінляндії мала доказувати, що Фінляндія тепер хоче так щиро миритися, як дівка віддаватися. Нарешті вже й появилися умовини, під якими Фінляндія готова на мир: це вже так, гейби рід дівки переказав, кільки віна за дівку дають. Отже це вже мав би бути останній доказ, що тут справді сватання по щирости.

Що Фінляндія хоче миритися, в це справді можна вірити. Вона пішла до війни в переконанню, що Німеччина війну виграє. Коли тепер їй видиться, що Німеччині війну виграти буде важко, то їй не хочеться дальше в цій війні держатися. Чим певніше буде ставати, що Німеччина війни не виграє, тим горячіше буде Фінляндія хотіти мира. Чим далі наступає червона армія, тим більше збирає Фінляндію страх, що на ній першій може скропитися німецька невдача.

До замирення очевидно напирають Фінляндію Злучені Держави й їх Аліянти. Таке замирення принесло би аліянтській справі велику користь. Не тільки з мілітарного становища, але й з ширшого военного становища: бо це було би всім зрозуміла заява Фінляндії, що Німеччина війну програє. Злучені Держави спеціяльно привитали би по своїм боці країну, до котрої вони все мали певну слабість, яку вони вважали за країну твердого народу, з відомими атлетами, музикантами й точними довжниками.

З тоїж одначе причини можна припустити, що Гітлер не так легко випустить Фінляндію зо своїх лабет. Навіть якби Фінляндія в якийсь спосіб умудрилася зробити сепаратний мир, їй прийдеться таки викидати ще німецькі полки, що стоять у Фінляндії, а це ледво чи вона потрапить сама без помочи Аліянтів.

Найбільша трудність для цього мира одначе всетаки з боку Росії, котра на всі фінляндські залицяння покищо ще не подала найменшої заохоти. Можна навіть сказати, що з російського боку йде кампанія проти сепаратного мира. Інакше не можна назвати постійне називання фінляндського уряду урядом наїзників Фінляндії та постійне обвинувачення його за переслідування прихильних советам людей.

Якщо Росія остаточно все таки заперестане цеї кампанії й погодиться з Фінляндією та признасть її незалежною державою, то це буде перший доказ, що Атлянтійський Чартер є захороною й для малих держав та що він обовязує й великі держави.

Фіґури не Видать, Голос той Самий

(Гітлер у ще один ювилей націстичної партії).

І знову появилася на націстичному радіо промова Гітлера без нього самого, як це було вже недавно підчас ювилею захоплення влади націстичною партією. Цим разом був це ювилей основання націстичної партії в баварському місті Мінхені, події, що мала місце 24. лютого 1920 року. Як причину неявности самого Гітлера на цьому ювилею подано знов його приявність на російському фронті — причина, збоку цивільної людини, наскрізь блага, бо чейже всякому відомо, що приявність Гітлера на фронті тільки поможе німцям воювати проти червоної армії, що гавкіт собаки помагає коням витягнути віз з калюжі.

Зо становища Гітлера таке виправдання означає, що його приявність на фронті для німецьких військ така важна, що він не може приїхати навіть на партійні ювилеї. Йде ця вимівка по лінії цілої ювилейної промови Гітлера, котру він нібито вислав на партійний ювилей, визначивши одного партійного товариша для її прочитання. Вся промова властне набита різними самохвальбами. Нормальна людина соромилася би не тільки про себе такі речі говорити, але навіть про себе такі речі думати. Нормальна людина соромилася би тепер займати збори своєї партії стільки своєю власною особою. Треба справді збоченої умово людини, аби говорити, яку то вона велику річ придумала, основанням націстичної партії; які то вона трудноші переборювала, аби добитися влади; якто інтензивно вона відчуває; якто вона льояльно виконує свою програму; і таке інше. Гітлер запевняє своїх слухачів, що він переконаний про себе самого, що його вибрало призначення на переведення надзвичайного важкого й важного завдання та що він не похитнеться у нічому, переводячи це завдання. Здається немає більше знаменитого образу манії великости понад ту, який зовсім нехотячи, можна сказати, необачно, малює цей невдачний маляр.

З цею манією великости получена страшна жорстокість. Гітлер говорить з кровожадністю проти найрізніших людей. Зараз на вступі проти банкирів у Ню Йорку й Лондоні, що в злуці з жидами в Москви нібито викликали війну проти Гітлера й Німеччини. Потім він звертається з жорстокими закликами до своєї партії не щадити тих, які важаться противитися їй: їх треба роздавити, каже Гітлер. Обєднані такими жорстокими засобами німці мають потім розбити безпощадними военними способами всіх ворогів. При тому Німеччина має заставити всі підбиті народи служити німцям у війні й мирі, при чому німці певно не будуть вагатися вживати супроти покорених народів найлютіших засобів. Гітлер на різні способи кількома наворотами говорить те саме, а все з жорстокістю, лютістю, безпощадністю, з безсоромною звірскістю.

Він малює при тому мимоходом між стрічками страшний образ теперішнього й майбутнього світу. З криків тої божевільної людини виходить картина найстрашнішого хаосу й взаємної різанини. Найбільше тішить його наприклад те, що, на його думку, як зрештою на думку всіх подібно звихнених людей, для боротьби проти Гітлера, кожна держава в світі мусить піти його слідами, себто перемінитися на націстівську.

Для оправдання цеї жорстокости, він знову йде слідами умово хворих людей, коли він малює ворогів Німеччини як заговірників проти її цілости, свободи й права існування, себто права до життя. На його думку, десь у світі звязалися нюйорські й лондонські банкирі з московськими жидами, то знову десь повстала „жидівська світова коаліція". Словом, він хорий на манію переслідування, і заражує черед свою ювилейну промову цею недугою весь німецький народ, і інші народи.

Звичаєм божевільних людей він робить очайдушне зусилля получити всі свої божевільні думки в одну систему, повязати їх в одну цілість, погодити зо собою. Але не треба аж умово бистрої людини, аби побачити, що один уступ цеї промови не годиться з іншим, що початок противоречить середині, а середина кінцеві. Не треба бути бистрою людиною, аби побачити цілий обсурд називати націстичну систему системою свободи або абсурд називати перемогу націстичної ідеї в світі остаточною перемогою свободи людства.

Якби можна припустити, що інші націстичні головачі умово здорові люди, то для неяви Гітлера на партійному святі можна би догадуватися що Гітлера на партійне свято просто не пустили, бо поява Гітлера могла би підсунути навіть найвірнішим членам партії підозріння, від якого націстичні верховоди хочуть себе ухоронити: з того партійного свята могла би по Німеччині піти така чутка, яка свого часу пішла в одній державі, що сусідує з Німеччиною, про її диктатора, що він божевільний.

Харчева Справа в Америці

Справа виживлення населення стає все острою проблемою в часі війни навіть у таких державах, що у нормальні часи мира не то що не відчувають браку середників поживи у своїм краю, але ще й вивозять їх за границю на чужі ринки. Причиною цього є та обставина, що війна забирає людей до своєї служби, в першу чергу людей молодих та сильних, а тим самим рільництво тратить що найкращу робочу силу і з природи речи мусить обмежувати свою рільничу продукцію. Це перша і найважніша причина, що діє всюди а також і в нашій країні, в Злучених Державах Північної Америки.

Побіч тої головної причини, що з военною мобілізацією мимоволі маліє рільнича продукція, у нас діють ще інші, чисто наші причини. У тім світовім змаганню сил свободи та сил тиранії й поневолення Америка стала не тільки „арсеналом демократії", але також шпихліром демократії, себто помічником виживлення аліянтів на загал бідних у середники поживи. Америка заосмотрює не вільки свою армію, що нині розкинена вже по цілому світі, але також приневолена заосмотрювати в середники поживи також армії союзників в першу чергу англійську армію та армію вільних французів.

Доволі несподівано прийшлося Америці спомагати харчами також союзну червону армію. Советський Союз це на загал країна рільнича, але що найкращі рільничі обшари Росії лежать на Україні, над Доном та над Волгою. Це є відомий в Европі пояс чорнозему, що зачинається на Західній Україні, на нашім Поділлю та тягнеться на північний схід аж до міста Казаня над середущою Волгою. Так само до хлібних обшарів Советського Союзу належить Підкавказя, отже наша Кубанщина. Всі ті обшари достарчали доси три четвертини живности цілої Росії, сама Україна достарчала її більше ніж половину. Хто подивиться на мапу нинішнього военного терену, той побачить, що саме майже всі ті терени з виїмкою північної їх частини над Волгою найшлися по першім році німецько-большевицької війни під німецькою окупацією, стали тереном самої війни або під фронтовим тереном. Це стало причиною, що та Росія, що в мирні часи поживу вивозила за границю, найшлася у дуже скрутному харчевому положенню.

Аліянтам і Америці мусить залежати на тім, щоб підтримати боєздатність червоної армії і тому мусить теж в першу чергу доживлювати її середниками поживи імпортованими з Америки. Тим способом вже самі військові достави пожирають поважну пайку величезних запасів живности Америки, що ясно мусить відбитися внутрі краю, браком того чи другого середника поживи, а в першу чергу тих готових середників поживи, що їх найчастіше зїдає армія — отже консервоване, кеноване мясо, заморожене мясо та товщі.

Числитися ще слід з тою трудністю, що всі терени війни, де оперує американська армія та її союзників, віддалені дуже далеко, нерідко тисячі миль. Ті середники поживи треба транспортувати крізь океани — Атлянтійський та Пацифік, на яких чигають ворожі німецькі та японські субмарини, тому з природи речи якась частина тих споживчих продуктів мусить йти на дно моря і це ще підносить запотребування для армії.

Та кромі прокормлення американського війська та аліянтів наша країна мусить спомагати харчами також найближчу союзницю Анґлію. Анґлія — як відомо — це країна на невеликім острові з доволі густою людністю. Анґлійська земля, матерного краю ніколи не була в силі прокормити густого населення зіндустріялізованої Анґлії та Шкотії. Місцеве покриття нормально не переходило одної четвертини, або іншими словами Анґлія мусіла для трьох людей поживу спроваджувати з чужих країв, а тільки один анґлієць прокормлювався тим, що вродилося в краю. Звичайно Анґлія довозила середники поживи з усіх своїх кольоній та доміній, отже з Індії, Канади, Австралії чи Нової Зеляндії. Анґлія довозила деякі середники поживи як ярини та масло з Голяндії, масло та мясо з Данії та Польщі. На приклад до війни одну четвертину вивозу масла та мяса з Польщі на англійські ринки достарчала Західна Україна, українська кооперація з Маслосоюзом на першому місці.

З вибухом війни Анґлія проголосила бльокаду Німеччини, але теж Німеччина почала бльокувати Анґлію, то значить затоплювати всі кораблі, що довозили поживу до Анґлії, не говорячи вже про це, що довіз з европейських країв відразу устав. Правда Анґлія ще й нині довозить поважну частину середників поживи зі своїх заморських посілостей, але куди лекше й безпечніше є довозити середники поживи з Америки. І дійсно поважна частина американських споживчих продуктів йде до Анґлії на прокормлення теж цивільного населення.

Коли вчислимо, що перед Америкою стоїть ще обовязок допомагати в прокормленню занятих обшарів північної Африки, прямо для успокоєння місцевого населення — бачимо величезні запотребування середників поживи, які в поважній частині мусять відпливати з Америки і спричиняти брак середників поживи в краю.

З другого боку багато споживчих продуктів як каву, цукор, банани то що, імпортувала Америка з Филипин, Бразилії та взагалі з Полудневої Америки. Нині ті продукти тяжко довести з браку потрібної скількости кораблів і з тої причини відчувається брак їх на внутрішнім ринку. Берім на приклад таку каву, що нині доволі в скупих скількостях дістається до американської кухні. Кава довозилася і нині довозиться передовсім з Бразилії, яка має таку великанську скількість того ароматичного зерна, що в мирних часах Бразилія продукувала три четвертини кави цілого світа. Річ природна кави там є за багато, й небезпека довозу невелика, бо нині вже американські літаки та субмарини відігнали ворожі субмарини з прибережних вод Америки, одначе брак транспортових кораблів сильно утруднює довіз кави до Америки і ми нині мусимо обходитися малим пайком призначуваним на картки.

Способом, щоб забезпечити рівномірний розділ тих споживчих продуктів, яких є менше як звичайно, для всіх мешканців є заведене пайкування або приділ на картки. Система пайкування заведена була вже в часі першої світової війни й то найскорше в Німеччині та в Австрії, де брак середників поживи був такий катастрофальний, що став одною із головних причин їх военної невдачі.

В часі теперішної війни відразу приступила до пайкування поживи Анґлія і потрафила довести ту справу до цілковитого порядку. Населення дістає тільки, кілько потреба йому для здоровля. Система пайкування поживи зовсім не відбилася на здоровлю мешканців, а навіть навпаки стан здоровля поліпшився. Чому? Тому, що Анґлія, подібно як і Америка, це країни, що жили високим стандардом життя,

(Продовження на стороні 3-тій)

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

51)

— Ах! — промовила вона якось нетерпляче, а потім, обертаючись до д-ра Васонга, говорила до нього: — Ну, прошу пана меценаса, чим можу служити?

— Перепрошую... Може, то неделікатно з мого боку... але я маю поручення, виразне поручення з виділу шляхетського касина представити вельможній пані справу пана графа Адама. Хоча він і повнолітній, та все таки... виділ, уважаючи на його імя, на його імя, на його знамениту сімю, не хотів поступати з ним відразу безоглядно... Знають вельможна пані, яка це неприємна історія...

Меценас мнявся на місці, та пані Олімпія слухала його досить нетерпляче; очевидно, думка її занята була чимсь зовсім іншим.

— Не знаю, коханий меценасе, чи добре розумію вас, про що тут ходить? — сказала вона, усміхом маскуючи свою нетерпеливість.

— Думаю, що пан Адам сказав пані графині про той гоноровий довг, про ті три тисячі гульденів, з котрими він залягає. Речинець умовленої сплати вже минув. Після реґуляміну виділ повинен був уже вивісити його імя на чорній табличці, але я, знаючи, як неприємно булоб це пані графині і ще декому, просив, а навіть формально поручився...

— Спасибі вам, пане меценасе, щире спасибі! — промовила пані, стискаючи руку д-ра Васонга. — Знаю вашу щирість і доброту. А що до того довгу, будьте зовсім спокійні. Думаю, що Адась завтра сплатить його.

— Завтра ? — здивувався д-р Васонґ, котрий знав добре грошеві клопоти ґрафині й Адася, який ще нині по дорозі, не знаючи про його делікатну місію, жалувався перед тим, що не має грошей на жнива.

— Так, завтра! — коротко й рішучо промовила ґрафиня. — Адіє, коханий меценасе! Щасливої дороги!

„І відки це вони думають до завтра роздобути таку суму грошей?" — міркував д-р Васонг, сідаючи на фіякра. — „Бо щоб цей старий скупиндряга так для неї розщедрився, це трудно допустити. Ну, та побачимо, побачимо!"

Ще гості не зовсім щезли з виду, ще в саду чути було гомін відходячих, а при брамі ще лагодилися до їзди фіякри, коли пані Олімпія від д-ра Васонга прямо полетіла до офіцини, де жив о. Нестор. Вона відразу, як тільки відвернулася від останнього гостя, зробилася немов зовсім не та. Щез її маєстатичний спокій, щезла свобода й веселість. Лице облила блідість, тонкі губи розхилилися і тремтіли нервово, по всім тілі пробігала якась холодна дрож. Страшенна нетерплячка гнала її, смертельна тривога, щоб сподівана буря не захопила ще відходячих гостей, щоб ця гарна гостина не скінчилася скандалом. Вона формально бігла до дверей офіцини. І мала щастя. Ще хвилина, і булоб запізно. В сінях офіцини вона лицем до лиця зустрілася, мало що чолом об чоло не вдарилася, з о. Нестором. Цей був зовсім мов безумний, пищав, кричав, ламав руки, стогнав із глибини душі.

— Боже мій; Отже Нестор! Що вам таке? Що сталося? — скрикнула пані Олімпія, ніби не хотячи, а проте твердо й рішучо загороджуючи йому вихід на подвіря.

— Пропав я! Пропав! — стогнав о. Нестор. — Обікрали мене!

— Та хто? Як? Коли? — вся тремтячи, допитувалась пані.

— Ах, пустіть мене! Нехай кричу ґвалт! Нехай збігаються люди! Це не може бути! Кілька хвиль тому... В білий день... Аджеж це нечуване...

О. Нестор задихався, уривав слова, упадав під ваготою страшної новини так, що ледве держався на ногах.

Пані Олімпія, хоч сама, видимо, перелякана й до глибини душі збентежена цею новиною, взяла його за руки й лагідно впровадила знов до його покою, посадила на канапі й сама сіла насупроти нього. Тільки тоді почала говорити — лагідно, стиха, розумно й спокійно, немов уколисуючи до сну переполошену нічним привидом дитину.

— Бійтеся Бога, отче! Не робіть скандалу! У вашім власнім інтересі так ліпше буде. Розкажіть докладно, що сталося? Поміркуємо разом, що робити. Не бійтеся! Цеж не може бути, щоб так середодня в моїм домі...

— А отже видно, що може бути! — перебив їй о. Нестор. — І як це сталося, я й досі не розумію. Ще сидячи отам у вас, у салоні, я пригадав собі, що лишив вікно незамкнене. Приперте зсередини та незащеплене. Щось мов пхнуло мене. Дай, думаю, піду та защеплю. Стереженого Бог стереже. Підходжу до мешкання; двері, оті сінешні, защеплені зсередини. Господи; це що значить? Я глянув на вікно свого передпокою, заперте і зсередини заслонене фіранкою. Я тямлю добре, що коли ми обоє виходили, то фіранка була відсолнена. Я так і обімлів на ногах. Поспішаю щодуху у фіртку, та в сад, та довкола офіцини, щоб заглянути крізь оце вікно, але зза вугла чую стук у моїм покою, брязкіт замка. Я до вікна, — воно також заперте ізсередини й заслонене моєю реверендою. Щодуху вертаю назад, приходжу до дверей, — заперті. Трібую їх, — незамкнені. Входжу в сіни, до дверей свого покою, — замкнені. Я до кишені, за ключем, — нема ключа. Тоді я, мов одурілий, пішов до салону, а там ви дали мені ключ. Що про це думати, га? Чудо якесь, чи пряме злодійство? І чиє?

(Дальше буде).

Петро Березин.

Японські Американці Помагають Америці

(ОНА). — Воєнний департамент зробив недавно заяву, що роджена в Злучених Державах ніпонська молодь може вступати до американської армії. Вона не підлягатиме обовязковій військовій службі, але може добровільно вступати до артилерії, піхоти й інжинірського та медичного корпусів. Американська преса привитала згадану заяву з великим задоволенням, бо вірить, що в Америці повинно бути одне право для всіх тут роджених й натуралізованих американців.

Від того часу, як ніпонці зрадливо напали на Перл Гарбор і почалась японсько-американська війна, деякі групи наперли на правительство, щоби виселити ніпонське населення з побережжя Тихого океану в середину краю, бо воно може співчувати з нашим ворогом. Сталося так, що виселено 110,000 душ ніпонців і їх вже тут роджених дітей. На допитах показалося, що дві третих з того числа були американськими горожанами і про Ніпон знають тільки те, що їм родичі оповідали. Американська розвідча служба запевняє громадянство, що роджені в Америці японські діти є льояльні, та що їх можнаб ужити до посилення воєнних зусиль. Це переважно молодь, якій допера минає двацятий рік життя і вона є свідома того, що житиме в Америці цілий свій вік. Тому власне ніпонська молодь вже від довшого часу просить американського уряду, щоби дав їй нагоду показати свій патріотизм і виконати свої горожанські обовязки зглядом Америки.

Департамент війни взяв ці просьби під увагу і нарешті оголосив, що молоді американські ніпонці можуть зголошуватися до американської армії. Кажуть, що більшість рожденої тут японської молоді приняла заяву воєнного департаменту з великим ентузіязмом і вже готовиться вступати до американського війська. Це, зрештою, не є нiщо нового, бо заки уряд припинив примусову військову повинність рожденых тут ніпонців, то їх вступило до американської армії більш як пять тисяч душ. З них складається нині сотий батальон інфантерії, що тепер тренується в Спарта, Висконсин. В цім баталіоні є велике число ніпонців, що родились на Гавайських Островах. Американські офіцери кажуть, що з них є „дуже добрі жовніри". Капітан А. Фрейзир говорить, що ці молоді ніпонці не вдоволяються загально приписаним військовим вишколом, але „купують собі окремі книжки про військові вправи і студіюють то власну руку". Вони хочуть знати більше про військові справи ніж американська команда вимагає. Це знак, що вони добрі жовніри. Один американський офіцир, що вже двадцять літ служить в армії й тренує рекрутів, каже, що він ще ніколи не бачив, аби молоді хлопці так захоплювалися військовим ділом як ці ніпонські рекрути. „Дайте мені сотню цих жовнірів", говорив він, і „я з ними в вогонь піду".

Багато американських ніпонців вже є на боєвих фронтах з американською армією. Вони переносять воєнні тягарі з небувалою витривалостю і показали себе відважними вояками. Важним є те, що американські ніпонці свідомі того, що вони бються за те, щоби їм і їх родинам було на світі краще жити. Наприклад, один капітан каже: „Я воюю за те, щоби моя дружина на Гавайських Островах, і моя чотиролітна донечка могли жити, як вільні американські горожани". Другий японець, що служить при повітряній фльоті Злучених Держав, каже, що „воюю за те, аби пімститися на ворогові за скритий напад на Перл Гарбор". Його світлина була недавно напечатана на першій стороні військового журналу „Старс енд Страйпс", який друкується для американських полків в Европі. Курокі носить рангу сержанта, а його брат також служить при повітряній фльоті і є незвичайно здібним вояком. Батько і мати Курокі працюють в Небрасці на фармі і продукують хліб для американської армії.

Таких льояльних ніпонців є багато в Америці. Як виглядало, що ніпонські війська можуть заатакувати побережжя Тихого океану, то, як вже вище сказано, їх виселено в середину краю, де вони мешкають в тимчасових кемпах. Я не входжу, чи це по мудрому зроблено, чи ні, але фактом є, що японці є запопадливі хлібороби і вони нам нині дуже придалисяб. В Америці нестає харчів, є великий брак фабричних робітників, а ці здібні до праці ніпонці сидять сьогодні в кемпах. Вони повиннiб заступати в Америці тих робітників, що покидають цивільну індустрію і йдуть до тих фабрик, що виробляють зброю. Розуміється, що ніпонське населення евакувовано на скору руку і тепер виходить, що було зроблено не дуже мудро. Тепер уже над цею справою застановляються більш серіозно і може бути, що її вдасться бодай в дечім направити.

Правительство вже робить заходи, щоби льояльні ніпонські еміґранти і їх роджені в Америці діти мали нагоду працювати в американських фабриках і причинялись до посилення воєнних змагань. Багато з них хотілоб це робити, але в теперішніх умовинах — не може. Може бути, що в короткім часі, американські фармери й фабриканти будуть могли наймати до праці тих американських громадян ніпонського походження, що нині сидять в кемпах і правительство мусить їх утримувати.

Президент Рузвелт написав недавно до секретаря воєнного департаменту письмо, в якім сказав, що „ніякий льояльний громадянин Злучених Держав без огляду на походження, не повинен мати перепони сповняти горожанські обовязки в Америці. Засади, на яких стоїть наш край, говорить, що американізм не признає ніяких упереджень і не дбає про те, які батьки були в американського громадянина. Як він ставиться до Америки й до американського способу державного правління льояльно, то він є добрий американець".

Сказано коротко, ясно і мудро. Нині всі люди доброї волі розуміють, що Америка воює за те, щоби на світі не було агресорів, що в темну ніч на розбій ходять. Це розуміє кожний льояльний громадянин без огляду на його релігійне переконання, чи расову приналежність. Він бажає причинитися до того, щоби Америка здобула над ворогом перемогу і тому не повинно бути в цій справі ніяких перешкод. Всі за одного, один за всіх.

В Справі Української Бібліотеки в Стемфорді

Дня 20. лютого говорив о. Омелян Ананевич підчас радіо-години п. Мирона Сурмача в Ню Йорку про Український Музей та Бібліотеку в Стемфорді. З цеї промови передаємо, між іншим, таке:

„Нинішній час, це історичний момент великої ваги для многих народів, країв, це хвиля, яка рішатиме чи не одному народови жити чи загибати. Між ними і для українського народу це момент, якого ваги ледво чи хто з нас як слід розуміє.

І чи розумна це річ у таку важну хвилю говорити про якісь там музеї чи бібліотеки? Чи нема важніших справ сьогодні до розвязки як жертвування на такі справи як розбудову музею чи бібліотеки? Так може видається не одному і це є доказ, що наш нарід спить сном байдужности, що не здає собі справи з ваги нинішньої хвилі, ні з конечної потреби для життя народу таких культурних установ як власний Музей та своя Бібліотека.

Сьогодня український нарід по роках ніколи не забутої польської та московської неволі попався у залізні кігті самолюбного німецького режиму. Нині, не то сотки, а сотки тисячів нашої молоді іде в американській чи канадійській армії у бій за права кожної людини і кожного народу, між тим і в обороні прав існовання та розвою українського народу. У тій критичній хвилі є теж конечна потреба жертвувати для таких культурних установ як Український Музей і своя Бібліотека. Цеж підстави для розбудови українського народного життя не тільки тут у свободолюбній Америці, але також в Україні. Якщоб ми з байдужністю віднеслись до цього роду своїх Установ, то таки власними устами видалиб засуд смерти на себе.

Мені соромно це говорити, а сказати треба правду. Наш загал, за винятком кількох одиниць, дивиться на справу нашого Музею і Бібліотеки в Стемфорді як на якийсь чужий бизнес, або як на якусь забаганку єпископа, або як на річ зайву або й шкідливу. Дотеперішні жертводавці, так звані добродії цих Установ це, за винятком кількох одиниць, такі: Мовляв „на тобі небоже, що мені не гоже". Недавно приглядався цим нашим Установам в Стемфорді один визначний американець і так про них висказався: маю враження, що жертводавці цеї бібліотеки повимітали непотрібне сміття зі своїх хат тай сюди звезли ті старі „джонкі". Жаль, та признати треба, що в цей спосіб наш загал, за винятком немногих одиниць, дбав про свій Музей і Бібліотеку. Це сором і ганьба нам, і якщо ми ще жити маємо на божому світі, так ми мусимо як найскорше направити цей свій злочин великими жертвами праці і майна, щоби піднести ці наші Установи до гідного становища. Так, ми це зробимо!

Українці, подбаймо, щоб наш Музей і наша Бібліотека у Стемфорді були нашою славою, культурною гордістю. Для цеї справи жертвуймо всі: молоді й старі вже піоніри, прості і вчені, світські і священики. Передівсім до цих останніх мій зазив: Даймо і нині в цьому ділі всім добрий приклад!

Для нашого Музею і своєї Бібліотеки в Стемфорді жертвуймо всі. Жертвуймо гріш, а якщо змога, то й твори нашої штуки і культури. Жертвуймо книжки. Записуймо їм наші придбання, ощадности та книгозбірні. Не щадім труду і жертв для справи нашого Музею та Бібліотеки. До цього кличе нас великий історичний момент."

З життя громад і організацій

ЕМБРИДЖ, ПА.

Спалили моргедж на домі Братства.

Дня 17. січня Бр. св. О. Николая, від. 276 У. Н. Союзу, обходило величаве торжество спалення моргеджу, що тяжив на домі того Братства. Свято зачалось о 3. годині пополудні, на нім мав довшу промову п. Д. Капітула, головний контрольор У. Н. Союзу. Промову принято щирими оплесками. Предсідник Мих. Гриневич попросив на товстмайстра п. Ю. Монастирського, що покликав до слова мейора нашого міста, П. Дж. Каул, який завжди симпатизує з нами. Він взивав присутних, щоби купували Бонди, бо ворог не спить. Ми мусимо помагати чим тільки можемо, а Дядько Сем певно переможе.

Опісля говорив секретар М. Фук, що переповів історію будови цего дому. Взивав членів до взаїмного пошанівку, довіря і любови.

По смачнім обіді, який приготовили пані: Фук, Ліцовська і Фідор, члени і гості сердечно між собою балакали. Опісля товстмейстер проголосив, що будемо „палити моргедж. Наступило „бетовання", що тривало довший час, але таки пощастилось старенькому нашому членови-безнесменови — п. Кульчицькому, щоби спалити моргедж.

Члени довго забавлялись, бо кожний радів тим, що вже нема довгу на нашім домі. На закінчення предсідник Мих. Гриневич подякував членам і гостям за участь у святі.

Михайло Фук.

РАНЕНИЙ ПІДЧАС РЕЙДУ.—Робітник цивільної оборони в одному місті в полудневій Британії, ранений підчас німецького рейду, дістає першу поміч від робітників Цивільної Першої Допомоги.

ПОМЕР ОРЕСТ ЖЕРЕБКО,

посол до саскачеванського парляменту.

Радієві стації в Західній Канаді оповістили в суботу вечером, 20-го лютого, що як зійдеться саскачеванський парлямент на свою чергову сесію в вівторок, 23-го лютого, то між послами не буде вже одного з них — Ореста Жеребка, одинокого посла українця в леґіслятурі тої провінції. Його знайдено мертвим у ліжку в його хаті в Блейн Лейку, Саск. Відійшов небіжчик з цього світу в 55-му році життя, осиротивши жінку й четверо дітей.

Покійний був людиною рідкого між українцями характеру. Належав він до тих наших старших діячів-інтелігентів, які дали початок культурно-освітній організації нашого народу в Канаді й майже до кінця свого життя був одним із визначних активних діячів.

Покійний Орест Жеребко уродився 15-го червня 1887 року, в місті Городенці, Галичина, де його батько господарював. До Канади приїхав він сам у 1900 році, 13-літнім хлопцем. Не зважаючи на свій молодий вік, працював він фізично, заробляв де і як міг та ходив до школи в Винніпеґу. В кілька літ пізніше почав учителювати в Саскачевані, звичайно літом, а на зиму приїзджав до Винніпеґу і вчащав на фільософічний факультет манітобського університету в Винніпеґу. Так у 1913 році Орест Жеребко — перший з канадійських українців, скінчив університет і одержав степень Б.А.

По скінченню університету зараз виїхав він до Галичини, де й захопила його перша світова війна. В часі побуту в Галичині оженився пок. Орест Жеребко з панною М. Грозік зі Львова в 1915 році й почав старання дістатись знов до Канади. По довгих спробах удалось йому остаточно виїхати з Европи й дістатись до Канади в 1917 році.

Опинившись знов у Винніпеґу, покійний був якийсь час редактором Українського Голосу, а опісля перебрався до Саскачевану й там, в околиці Гефорд, зразу вчителював, а опісля був довголітнім секретарем муніципалу й мировим суддею.

Послом до провінціонального парляменту в Саскачевані був він вибраний з ліберальної партії в окрузі Редбері 8-го червня 1938, одержавши 2,610 голосів. В рік пізніше перебрався до містечка Блейн Лейк.

Лишив жінку й четверо дітей, три дочки й одного сина. Дві дочки й син в університеті, а наймолодша донечка ще в середній школі.

Ще в молодих літах пок. Орест Жеребко був незвичайно працьовитий, строгий супроти себе й своїх шкільних товаришів. Дуже багато читав. Уникав буденних розмов, гостро критикував своїх товаришів, які марнували час. Ціле життя не курив і не пив алькогольних напитків. Хоч сам був небагатий, то як завважив, що хтось з його шкільних товаришів, або й молодших учеників, був здібний але бідний, радо помагав йому грішми й заохотою до студій. Як промовляв публично на концертах, вічах, або в дебатах, то говорив коротко, але змістово й різко. Коли в дискусії критикував якусь фільософічну теорію, політичну партію, якогось письменника, поета, провідника, то критикував дуже гостро й отверто. Ніколи не дбав про популярність, про славу між людьми й завсіди говорив те, що думав, не зважаючи, чи воно подобається його окруженню, чи ні.

Таким остав покійний аж до смерти.

Зараз по трагічним закінченню української визвольної боротьби, пірнув він у книжки, журнали та пресу, щоб проаналізувати причини упадку Української Держави. Тоді саме почали були виходити в Відні книжки „Хліборобська Україна", в яких покійний Вячеслав Липинський писав свої Листи до Братів Хліборобів. Бистрий ум бл. п. Ореста Жеребка відразу схопив глибину думок Липинського й він, як практичний чоловік, взяв на себе обовязок поширювати писання Липинського. На дальші твори Липинського видав він близько тисячу долярів і редакція Хліборобської України завдячувала йому появу всіх збірників у передмові до Пятої Книги.

Як вибухла друга світова війна в вересні 1939, покійний зібрав рештки своїх ослаблених сил і почав кількамісячну поїздку по Саскачевані. У своїх промовах взивав наших людей до якнайбільшої помочі Канаді й Британії в цій війні, а також до створення міжпартійної української організації, яка ділаб і промовлялаб від імени всіх канадійських українців. Колиж остаточно прийшло до створення Репрезентаційного Комітету Українців Канади, а опісля Комітету Українців Канади, то в обидвох покійний був членом екзекутиви.

Кілька років тому, коли Бурса Братства Українців Католиків у Саскатуні була в грошевих клопотах, пок. Орест Жеребко прийшов їй на поміч з поважною сумою.

Хоч покійний був послом, то не належав до типових політикерів. У парляменті говорив рідко, а промови його не були обраховані на те, щоб їх відгук в окрузі помагав йому в наступних виборах.

Від ряду літ покійний хорував на шлункову недугу. Якийсь час лічився в Венкувері, але не любив того клімату й вернувся до Блейн Лейку. Журба про маєткові втрати погіршила його здоровля, а його оцінювання справ з чорної сторони та нехіть до розривок і відпочинку, допровадили остаточно до розстрою нервів.

Нехай степова саскачеванська земля буде Покійному лекшою, як було його життя!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 388, повідомляє всіх членів і членкинь, що збори відбудуться в першу неділю по першім, це є 7. березня, в У. Н. Домі, 4-та і Ворд ул., в годині 2 пополудні. Прошу членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів прошу вирівнати свої місячні вкладки. — За уряд: Іван Гачак, предс.; Іван Михальцевич, кас.; Стефан Коваль, секр.

КЛИЧЕ ДО ВСІХ. — Американський ілюстратор Лоренс Вилбер нарисував цей рисунок для кампанії Американського Червоного Хреста за фондами.

(Продовження зо сторони 2.)

Харчева Справа в Америці

сказавши так ясною мовою — жили за вигідно. Цеж кожному впаде відразу в очі, коли хто переїде з европейського континенту до Америки. Багато продуктів в Америці марнувалось. Надто вигідне життя не все є одначе найздоровше. От візьмім на приклад споживання мяса. Відомо у лікарськім світі, що надто велика скількість споживаного мяса, передовсім волового (стейків) спричиняє хоробу дуже поширену в Англії, так званий ґіхт. Коли англієць чи американець перестане їсти так багато мяса, а стане їсти більше мучних страв чи ярин, це вийде йому тільки на здоровля.

Так само в Америці сильно поширене споживання кенуваної поживи. Навіть пожива в найліпших консервах не має тих корисних відживчих прикмет, що свіжа пожива — ярина, овочі то що. Колиж проте законсервовану поживу, яку лекше транспортувати за море у далекі краї, зіставимо армії, а самі перейдемо як в більшости країв Европи, де нема так високого стандарту життя як в Америці, до споживання свіжих ярин, овочів то що, то на тім наше здоровля тільки зискає.

Нині в Америці пайкується тільки цукор, каву, а від початку березня зачнеться пайкування консервових зуп та овочів. Від початку квітня має ще зачатися пайкування мяса. Все це одначе такі малі обмеження, що в порівнанню з голодуючою Европою, являються нічим.

Хто пережив попередну світову війну в Европі на території центральних держав та бачив як нужденно виглядало прокормлення населення, коли стало недоставати хліба, товщів, цілковитий брак убрань та обуви, той бачить, що ті малесенькі незначні обмеження є нічим в порівнанню з тою мізерією, що її мусять переживати також наші брати на українських землях, подібно як й інші народи на територіях окупованих німцями. В Америці ми поки що позбулися тільки вигоди, але є ще все потрібне для людського та здорового життя. В Европі населення не жиє, тільки животіє, а серед воєнних літ виростає молоде покоління хирляків, недоживлених дітей, що напевно важко відібється на всіх народах Европи в найближчих десятках літ.

Жіноча Сторінка

На Харчеві Теми

Скільки разів говориться про обмеження, яким підлягаємо зогляду на воєнний час, а які в англійській мові називають „посвятами" — мені все хочеться протестувати проти цього слова як такого, що переборщує правдивий стан. Бо я на свої очі бачила жалюгідний стан особистих свобід та прохарчування горожан у Польщі перед самим вибухом та у початках теперішньої війни. Бачила, що в цьому часі ділося в Румунії, Югославії та Італії, яка вже на рік перед своїм приступленням до війни дозволяла тільки мамам, що кормили дітей, пити дві склянки молока на день.

Загал населення, поза дітворою, пив якийсь брунатно-чорний плин, що міг таксамо добре носити назву чаю або кави, бо смаком не пригадував ні одного з них! Хліба взагалі не було в склепах, лиш булки печені з домішкою фасоляної муки, які складалися зверху зі скірки та великої діри внутрі.

Маючи ці спогади перед очима я все ще не дам себе переконати, що ми так дуже посвячуємося тут для війни у наших щоденних потребах.

Та правда, що хто тут, в Америці звикнув до великої обильности в харчах — може не так у споживанню, бо до цього наш шлунок всеж має обмежені можливости, але скорійш до обильности оглядання та марнування дарів божих — цьому може й дещо „маркітно", коли дивиться на менше виповнені як бувало полиці у ґросерні чи в вікно у бучера, де воли та барани не лежать уже стосами, наче порубані дрова.

Теж, хто у більшій мірі вживав пушкових страв — городовини, зуп, чи овочів, цього найновіша несподіванка про зменчений на половину їх приділ для вжитку цивільного населення може впровадити в стан малощо не розпуки. Де жінка - господиня вживала пушкових страв з ощадности, чи тому, що працюючи поза хатою не мала стільки часу, щоб готовити свіжу городовину та багато виварювати — там зарядження влади, про яке говоримо, може наділі погіршити стан відживлювання родини, якщоб воно залежало дальше від цього, що в пушці. Бо коли почислимо скількість точок, чи т. зв. „пойнтів", що припадають на особу на цілий місяць — то приділ подобає скорійш на лік, чим на це, щоб заспокоїв голод. Але де жінка має час піти на торговицю та купити і прилагодити свіжі речі — там все ще нема небезпеки, що в хаті не буде що їсти. Тому найважніше під теперішню пору у хатньому господарстві це те, щоби було кому у родині взяти на себе обовязок купна харчів та ходження по склепах, на що треба буде посвятити тепер вдвоє а то й втроє стільки часу, що колись. Радять, щоб для цього жінки-сусідки завязували спілки між собою, де по черзі моглиб одна одну виручувати. Теж, щоб жінки, які працюють нічю, і ранішню пору мусять призначити на сон, щоб держалися у всіх покупках стало одного місця, де купець міг би задержати для них товар та виповнити замовлення, яке знає, що стало буде діставати, враз з картками, пойнтами і т. п.

На свіжу городовину та овочі у найближчому літньому сезоні буде теж досить скупо. Гостра зима, що навістила цього року цілу Америку, приморозками знищила багато городів у полудневих стейтах, з яких ми діставали овочі та городовину цілу весну та літо. І — очевидно — перші збори мусять іти для війська, а нам, що остане. Але влада сподіється, що „городи на побіду" по містах багато лихови зарадять, і хоч може й не найдемо на торговиці досить салати та помідорів, то підховаємо їх у себе на подвірі, чи на найближчій незабудованій площі. Набілу буде досить, яйця дешевіють, а хліба та каші — в брід.

Як поводитися з харчевими картками та обчисляти „пойнти" — показалося справою більш складною, як цього сподівалися. Поки усі навчаться числити, додавати, ділити та віднимати точки приділу, що у цьому випадку не є такою легкою штукою, як вчили нас у школі — до цього часу усе, що прочитаємо чи вчуємо на цю тему, не буде непотрібними відомостями. Американські часописи та радіо тижні наперед викладали читачам і слухачам, у чому річ, а коли прийшла реєстрація та починається купно на нових засадах — нюйорські департаментові склепи аж повідчиняли окремі відділи, щоб вчити публику, яка все ще тяжко орієнтується у цих складних та заплутаних приписах.

Найважніше, що господині требаб зробити поки пічне купувати на нову книжку приділу — це почислити скільки пойнтів має вона на цілу родину, а так одержане число поділити на чотири части, зн. на чотири тижні, у яких може їх зуживати. Остерігають, щоб не купувати зразуж усього на цілий місяць, бо воно й тяжко передбачити, чого у кухні треба буде на так довгий час, що мож буде дістати на торговиці свіжим, а за чим треба буде глядіти у пушках. Головно на це треба буде вважати, коли ще більше річей буде за картками, бо як показалося в Англії, жінки скоро позбувалися „пойнтів" та купували харчі, вичерпуючи їх далеко перед часом, коли мож було дістати нові. Склепарі заохочують жінок, щоб купували з початком тижня, а не як було звичаєм, під неділю, та можливо у ранних годинах.

Влада працює у цьому напрямі, щоби люди нижчої зарібкової стопи не терпіли на цих приписах більше, як багаті. Тому теж дорожчі та незвичайні роди городовини чи овочів будуть все вимагати більшої скількости „пойнтів", чим загально вживані, дешевші. Хтось має досить грошей на це, щоб купувати консервовані шпараги — буде мусів дати за них вдвоє стільки пойнтів як за шпинат чи капусту.

Всеж — ці обмеження це ще ніякі жертви та посвячення з нашої сторони, коли порівняємо їх з життям цивільного населення інших воюючих держав. Наша сьогоднішна найскромніша страва булаб ще пиром та забаганкою для кожного зголодженого мешканця Европи чи решти воюючого світа.

Клявдія Олесницька.

НАЦІСТИ ПРОБУЮТЬ РОЗКОЛОТИ ЧЕРВОНУ АРМІЮ.

ЛОНДОН. — Російський комунікат говорить про поважні протиатаки на ворожі позиції в Донецькому Басені. Це правдоподібно відноситься до боїв, котрі згадує німецький комунікат про захоплення в тому секторі міста Лозови й Краматорська. Російнький комунікат називає цей бій серіозним; від нього залежить доля південного фронту.

100,000 ОХОТНИКІВ ДЛЯ ПРАЦІ ДЛЯ Ч. ХРЕСТА.

НЮ ЙОРК. — Якою популярністю тішиться серед американського загалу А. Ч. Хрест, можна завважити хочби по тім, що в Ню Йорку зголосилось 100,000 осіб до помочі в кампанії Філії А. Ч. Хреста, що має зібрати $12,920,700, бо стільки припадає на Ню Йорк з цілої суми $125,000,000, яку має зібрати Ч. Хрест в цілому краю.

Запалення Легенів

З приводу надто частих випадків інфлюенци і запалення легенів, писав д-р Руфус Кол з Інституту для Медичних Дослідів таке:

Від запалення легенів вмирає більше людей як від всякої іншої заразливої слабости, більш навіть ніж від сухіт. Давніш думали, що воно убиває тільки слабих, немічних, старців і дітей. Тепер вже знаємо, що не захоронені від його однаково й люди в силі віку. Одначе саме своєю звичайністю хвороба та наче призвичаїла людей до себе, що стали приймати її наче як неминучий допуст. Та так само давніш дивилися і на інші хвороби і можливо, що колись і запалення легенів буде такою рідкістю як чума або жовта пропасниця.

Причина запалення легенів відома вже здавна, та тільки доволі недавно почали лікарі систематично заходитись коло того, щоби найти на неї спосіб. Причиною є, як і в інших заразливих слабостях, так звані бактерії або бакцилі, малесенькі, простим оком незримі тваринки. Під мікроскопом бакцилі запалення легенів мають вид подовгастих, яєчкуватих тілець, все повязаних кінцями по двоє вкупі. Та відкрито їх перший раз не в хорих, а в здорових людей в слині. І коли пізніш лікарі найшли, що легені і кров пацієнтів, умираючих від сухіт, аж „кищать" тими бактеріями, то очевидним було, що коли вони мають якийсь звязок з хворобою. Але який саме, це довгий час було загадкою і тільки недавно вдалося її розгадати.

Досліджено, що бактерії, які спричиняють запалення легенів не є ті самі, що находяться в устах здорових людей, хоч і дуже подібні, та що й поміж собою вони різняться. А саме є три відміни тих бактерій, які й названо типами першим, другим і третім. В здорових людей їх майже ніколи нема. Для відрізнення ґрупою четвертою названо ті бактерії, які є в устах і слині здорових. Значить, якби найти спосіб проти бактерій перших трьох типів, то й запаленню легенів можнаб запобігти.

Такий спосіб вже найдено, та покищо лише на бактерії першого типу. В ляболаторіях виробляють вже спеціяльне „серум", яке має дуже добрий, майже певний успіх, у лікуванню запалення легенів того типу. А чи це той тип, про це теж лікар може переконатися віддаючи до лябораторії плювотиння пацієнта, щоб там його хемічно розібрали. Звичайно, лікування можливе тільки в початках слабости, поки пацієнт ще не вмирає.

Коли запалення легенів викликане батеріями двох інших типів, для тих випадків такого ліку ще нема і в тих випадках — та й взагалі це найважніша річ — щоби не заслабнути, значить не заразитись. Заразливі бактерії розходяться найбільш в плювотинню пацієнта і тому важно, щоб він плював все в якусь посудину та кашляв в шматку, яку потім можна знищити. В кімнату хорого не повинен входити ніхто, хто там непотрібний, і після того, як пацієнт подужає, його кімнату, білизну та всі речі треба основно вичистити (дезинфектувати).

Дуже легко може заразитись запаленням легенів людина перестуджена. І коли розпитати хорих, то покажеться, що в великої більшости їх хвороба починалась від звичайної простуди. Дуже часто на таку звичайну простуду не звертається уваги, аж поки не почне морозити, боліти в боці, а там в кашлю показується кров. Та ще гірше, коли слабий ще з запаленням легенів ходить і положиться аж тоді, коли вже ходити не може. Щоб охоронитись від запалення легенів, треба передівсім стерегтись простуди. Багато залежить взагалі від сили і відпорности орґанізму, а ту відпорність навіть найзвичайніша простуда дуже зменшає.

Далі доказано, що алькоголь, відбирає в людини силу опертись запаленню легенів. Люди, які правильно вживають напитків, а ще більше налогові алькоголики, перші занепадають й їм найтяжче перемогти слабість.

МАТІРЮ В 12. РОЦІ ЖИТТЯ.— 12-літня Віолет Луіс Фостер з Мерфі, Норт Каролайна, вже не буде потребувати кукли, бо має дитину, що важить 7 фунтів 4 унції. Її муж служить у війську.

ТАРЗАН, ч. 724. Крик у джунґлях.

Джеґер поспішав почерез острів до моряків.

„Зибирайся звідси", крикнув до нього Скреґ. „Ти належиш до банди Тарзана".

„Ні, я прийшов показати вам, як зробити його людей рабами", сказав Джеґер.

...Дві години пізніше, Тарзан полюючи самий, почув у джунґлях людський крик.